

6. Statystychna informatsiya [Statistical information]. (n.d.). *Holovne upravlinnya statystyky u Vinnyts'kiy oblasti – The Main Department of Statistics in Vinnytsia Oblast*. Retrieved from: <http://www.vn.ukrstat.gov.ua/index.php/statistical-information/6080-2018-06-26-11-57-18.html>

7. Solovyov A.I. (2013). HIS-tehnolohiya yak instrument upravlinnya ahrarnymy vyrobnychymy systemamy [GIS-technology as a tool for managing agrarian production systems]. *Biznes-navihator – Business Navigator*, 3, 169-175 [in Ukrainian].

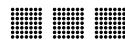
8. Dibrova A.D. Modern interpretation of state regulation of agrarian sector of economy. *Economic theory*, 2007, 76-84, [in Ukrainian].

Інформація про автора

ПРЯМУХІНА Наталія Валентинівна – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри економіки, Вінницький національний аграрний університет (м. Вінниця, вул. Сонячна, 3, e-mail: 877muha@gmail.com).

PRIAMUKHINA Natalia – Doctor of Economic Sciences, Professor, Head of the Department of Economics, Vinnytsia National Agrarian University (Vinnytsia, 3 Soniachna Str., e-mail: 877muha@gmail.com).

ПРЯМУХИНА Наталья Валентиновна – доктор экономических наук, професор, заведующая кафедрой экономики, Винницкий национальный аграрный университет (г. Винница, ул. Солнечная, 3, e-mail: 877muha@gmail.com).

УДК: 631.16:631.147 (045)

**ФІНАНСУВАННЯ ОРГАНІЧНОГО
АГРОВИРОБНИЦТВА В КОНТЕКСТІ
ІМПАКТ-ІНВЕСТУВАННЯ ©**

ПРУТСЬКА О.О.,
доктор економічних наук, професор,
Вінницький торговельно-
економічний інститут
Київського національного
торговельно-економічного університету
(м. Вінниця)

В статті розглянуто і обґрунтовано підхід до фінансування органічного виробництва як складової реалізації концепції імпаکت-інвестування. Розкрито сутність, особливості та інструменти імпакт-інвестування. Обґрунтовано відмінності імпакт-інвестування від соціального інвестування, соціально-відповідального інвестування та соціального підприємництва. Доведено, що імпакт-інвестування є новітньою фінансовою стратегією соціального розвитку, що передбачає інвестиції в бізнес-проекти, які від самого початку націлені на прибуток та позитивні зміни в суспільстві або довкіллі.

Обґрунтовано думку, що капіталовкладення в розвиток органічного виробництва можна розглядати як різновид імпакт-інвестування.

Зроблено висновок, що враховуючи велике соціальне значення розвитку органічного виробництва, ті позитивні ефекти, які органічне агровиробництво потенційно може справляти на розвиток сільських територій, перспективним може бути пошук можливостей використання фінансових ресурсів агрохолдингів.

Запропоновано передбачити диференційований підхід до справляння фіксованого сільськогосподарського податку (ФСП) з урахуванням наявності інвестицій в органічне агровиробництво, який спонукав би агрохолдинги передбачати в своїй структурі підрозділи з органічного виробництва. Інвестиції в розвиток органічного агровиробництва, які пропонується розглядати як імпакт-інвестиції, дозволили б вітчизняним агрохолдингам певною мірою «реабілітуватися», покращити свій імідж, віддати свій борг суспільству, сприяти розвитку сільських територій.

Ключові слова: імпакт-інвестування, органічне агровиробництво, соціально-економічний розвиток, соціальне інвестування, соціальне підприємництво, агрохолдинги

Табл.: 4. Літ.: 14.

FINANCING OF ORGANIC PRODUCTION IN THE CONTEXT OF IMPACT INVESTING

PRUTSKA Olena

*Doctor of Economic Sciences, Professor,
Vinnitsia Trade and Economic Institute
of Kyiv National University of Trade and Economics
(Vinnitsia)*

The article considers and justifies the approach to the financing of organic production as a component of the concept of impact-investing. The essence, features and tools of impact-investment are considered. Impact-investing differences from social investment, socially responsible investment and social entrepreneurship are considered. It is proved that Impact Investment is the newest financial strategy for social development, provides for investments in business projects that initially focused on profit and positive changes in society or the environment

The opinion is grounded that investment in the development of organic production can be considered as a form of impact investment. It is concluded that, given the great social importance of the development of organic production, as well as the positive effects that organic agricultural production can potentially have on the development of rural areas, the use of financial resources of agricultural holdings may be promising.

It was proposed to provide a differentiated approach to the collection of a fixed agricultural tax (FAS), taking into account the availability of investments in organic agricultural production, which would have prompted agricultural holdings to include organic production units in their structure.

Investments in the development of organic agricultural production, which are proposed to be considered as impact investments, would allow domestic agro-holdings to a certain extent “rehabilitate”, improve their image, give their debt to society, and contribute to the development of rural areas.

Keywords: impact-investing, organic farming, socio-economic development, social investment, social entrepreneurship, agroholdings

Table.: 4. Lit.: 14.

ФИНАНСИРОВАНИЕ ОРГАНИЧЕСКОГО АГРОПРОИЗВОДСТВА В КОНТЕКСТЕ ИМПАКТ-ИНВЕСТИРОВАНИЯ

ПРУТСКАЯ Е. А.,

*доктор экономических наук, профессор,
Винницкий торгово-экономический институт
Киевского национального торгово-экономического университета
(г. Винница)*

В статье рассмотрен и обоснован подход к финансированию органического производства как составляющей концепции импакт-инвестирования. Раскрыта сущность, особенности и инструменты импакт-инвестирования. Рассмотрены отличия импакт-инвестирования от социального инвестирования, социально-ответственного инвестирования и социального предпринимательства. Доказано, что импакт-инвестирования является новейшей финансовой стратегией социального развития, предусматривает инвестиции в бизнес-проекты, которые изначально нацелены на прибыль и положительные изменения в обществе или окружающей среде

Обосновано мнение, что капиталовложения в развитие органического производства можно рассматривать как форму импакт-инвестирования. Сделан вывод, что, учитывая большое социальное значение развития органического производства, а также те положительные эффекты, которые органическое агропроизводство потенциально может оказывать на развитие сельских территорий, перспективным может быть поиск возможностей использования финансовых ресурсов агрохолдингов.

Предложено предусмотреть дифференцированный подход к взиманию фиксированного сельскохозяйственного налога (ФСН) с учетом наличия инвестиций в органическое агропроизводство, который побудил бы агрохолдинги предусматривать в своей структуре подразделения по органическому производству. Инвестиции в развитие органического

агропроизводства, которые предлагается рассматривать как импакт-инвестиции, позволили бы отечественным агрохолдингам в определенной степени «реабилитироваться», улучшить свой имидж, отдать свой долг обществу, способствовать развитию сельских территорий.

Ключевые слова: импакт-инвестирования, органическое агропроизводство, социально-экономическое развитие, социальное инвестирование, социальное предпринимательство, агрохолдинги

Табл.: 4. Лит.: 14.

Постановка проблеми. Останнім часом проблемам соціальної відповідальності бізнесу, зменшення негативного впливу сучасних технологій на навколишнє середовище, забезпечення стійкого розвитку приділяється все більше уваги. За даними UNESCO, найближчі 15 років людство потребуватиме на 400% більше води, на 50% більше енергії і на 35% більше продуктів харчування, ніж споживається сьогодні. Загострюються проблеми ерозії ґрунтів, шкідливих викидів в атмосферу, забруднення довкілля, інших руйнівних наслідків інтенсифікації сільськогосподарського й промислового виробництва. В цих умовах все гостріше постає питання пошуку нових джерел фінансування заходів, спрямованих на розв'язання зазначених проблем. Класичне їх розуміння як «зовнішніх ефектів» економічної діяльності або «екстерналій» (в науковий обіг власне поняття "зовнішні ефекти" введено П. Самуельсоном в 1958 р), подолання яких покладено на державу, сьогодні певною мірою застаріле. В усьому світі відбувається пошук можливих механізмів залучення приватних інвестицій для розв'язання соціально-економічних проблем, що знаходить свій вираз у розвитку новітніх форм інвестування і фінансових стратегій, які увійшли до наукового вжитку як категорії «соціального інвестування», «соціально-відповідального інвестування», «імпакт-інвестування», «соціального підприємництва». Найменш дослідженою в силу своєї новизни є категорія «імпакт-інвестування», а її розгляд в щільному взаємозв'язку з фінансуванням органічного виробництва є новою і, на нашу думку, актуальною постановкою проблеми.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В Україні науковому осмисленню імпакт-інвестування поки що не приділено належної уваги. В наукових дослідженнях достатньо поширеними і описаними є терміни «соціально інвестування» (англ. social investment), «соціально відповідальне інвестування» (англ. (socially) responsible investing; SRI), «соціально підприємство», які є спорідненими, але не тотожними.

Пархоменко Ю.М. [1] і Бержанір А.Л. розглянули сутність категорії, принципи, форми соціальних інвестицій[2]. У контексті корпоративної соціальної відповідальності бізнесу класифікацію соціальних інвестицій розробляли А.В. Бондаренко, Л.О. Омелянович, Г.М. Захарчин [3; 4]. Баюра Д.О. запропонував нові підходи до формування та розвитку корпоративної соціальної відповідальності вітчизняних підприємств[5].

Певний внесок в дослідження імпакт-інвестування як новітньої фінансової стратегії зробив Є.Попов[6].

В контексті дослідження проблем фінансування органічного виробництва слід назвати напрацювання Н.В. Андрусенко, О.О. Гуцаленко, Н.В. Пришляк та інших. Значний внесок в дослідження проблем розвитку органічного сільського господарства зробили Є.В. Милованов, Н.Прокопчук, О.В. Скидан, С.Я. Ковальчук, О.Трофімцева та інші. Водночас розгляд капіталовкладень в розвиток органічного виробництва як різновиду імпакт-інвестування поки що не зустрічався в науковій літературі.

Формулювання цілей статті. На основі розкриття змісту та форм імпакт-інвестування обґрунтувати необхідність розбудови системи фінансування органічного виробництва за рахунок фінансових ресурсів агрохолдингів як важливого чинника соціально-економічного розвитку сільських територій.

Виклад основного матеріалу дослідження. Предмет нашого дослідження перебуває на стику фінансових технологій, соціального підприємництва і органічного агровиробництва.

Спробуємо розібратись, що таке імпакт-інвестиції, чому вони формують нове покоління бізнесу у світі, чому вони важливі для розвитку України і яким чином їх можна пов'язати з органічним агровиробництвом. Термін імпакт-інвестування вперше було використано фондом The Rockefeller Foundation в 2007 році. Імпакт-інвестуванням називають інвестування впливу (impact investing), або інвестиції, які сприяють соціальним змінам і справляють позитивний вплив на соціально-економічну сферу і/або природне середовище. Остання характеристика (вплив на природне середовище) є особливо важливою в контексті нашого дослідження.

На думку Є.Попова, імпаکت-інвестори концентрують увагу на фінансових показниках та позитивних перетвореннях для майбутнього розвитку спільнот, середовищ, країн та планети. Причому, ці зміни мають бути досяжними та вимірюваними [6]. Імпаکت-інвестування є інструментом, який активізує бізнес та його розвиток. А це в свою чергу є важливим для сталого розвитку спільнот та країн, адже саме бізнес вважається сферою, яка допомагає найбільшій кількості людей подолати бідність [6].

Існує думка, що імпакт-інвестиції – це вкладення в компанії, організації, фонди, які мають на меті поряд з отриманням доходу, вплив на соціальні фактори або навколишнє середовище. Інвестор зберігає за собою власність на активи й розраховує на отримання фінансового доходу. Важливо те, що інвестор, вкладаючись в проект, є зацікавленим насамперед в соціальному впливові, а не в отриманні прибутку. Однак, такий вид вкладень не є благодійністю, проект повинен окупитися, а управління ним ґрунтується на принципах класичного інвестування.

Таким чином, імпакт-інвестування є окремим випадком соціального інвестування з більш чітко визначеними межами. В чому ж відмінність імпакт-інвестування від інших видів соціального інвестування?

Питання соціального інвестування є достатньо дослідженими у вітчизняній економічній літературі. Під соціальними інвестиціями головним чином розуміють вкладення, корисний ефект від яких поширюється як на суспільство, так і на компанію. У цьому трактуванні об'єкт вкладення є невизначеним, а соціальний ефект в результаті соціальних інвестицій не є визначальним.

На думку А.В. Бондаренко, Л.О. Омелянович, «соціальне інвестування – це спосіб реалізації корпоративної соціальної відповідальності за допомогою цільових програм, які відповідають потребам основних груп зацікавлених осіб – споживачів, персоналу, місцевих громад. Соціальному інвестуванню властиві основні характеристики інвестування, за винятком критерію, що розмежовує ці поняття, – об'єкта інвестування» [3, с.201].

На думку Бержанір А.Л., «соціальне інвестування – спосіб реалізації корпоративної соціальної відповідальності за допомогою цільових програм, які відповідають потребам групам зацікавлених осіб – споживачів, персоналу, місцевих спілок» [2]. Бержанір А.Л. робить висновок, що «...на відміну від традиційних інвестиційних підходів, соціальне інвестування включає екологічні, соціальні, управлінські та інші фундаментальні чинники сталого розвитку в процесі прийняття інвестиційних рішень» [2].

«Соціальні інвестиції – це добровільний внесок бізнесу в розвиток суспільства. До соціальних інвестицій найбільш часто відносять: спонсорство й корпоративну благодійність, піклування, взаємодію з місцевим співтовариством, владними структурами, корпоративні партнерські програми» [7].

Баюра Д.О. запропонував нові підходи до формування та розвитку корпоративної соціальної відповідальності вітчизняних підприємств, які передбачають реалізацію програм соціального інвестування [5].

Інвестиції в соціальну сферу або соціальне інвестування (Social Investing) передбачають здійснення цілеспрямованої довгострокової політики компанії у місцевих співтовариствах, спрямованої на вирішення суспільно важливих завдань, зазначають Шаповал В.М., Шаповал І.А. [7]. Авторами здійснено класифікацію соціальних інвестицій, визначено їх мету, об'єкт, типи, форми та інструменти інвестування.

Вважається, що соціальне підприємництво зародилося в 80-ті роки минулого століття. Однак на помітне суспільне явище воно перетворилося вже в XXI столітті.

Україні відомі приклади соціальних підприємств і у сільському господарстві, і в ресторанному бізнесі, і у виробництві. Оскільки соціальне підприємництво – це бізнес, йому притаманні всі правила бізнесу: пошук ніші, маркетингові дослідження, конкуренція, інвестиції тощо.

На думку М. Залевського, актуальними напрямками соціального підприємництва сьогодні можуть бути:

- екобудівництво;
- екодизайн і пермакультурний дизайн для дому та бізнесу;
- виготовлення та продаж органічної і веганської їжі;
- переробка відходів;
- впровадження альтернативних джерел енергії та підвищення енергоефективності [8].

Однак, імпакт-інвестування не отожднюється з соціальним підприємництвом. Програма ООН з розвитку (UNDP) визначає три головні принципи імпакт-інвестування. По-перше, це прибутковість. При цьому норма прибутку може бути як вище середньої на ринку, так і нижче. По-

друге, здійснення позитивного впливу на суспільство та довкілля. І, по-третє, відповідальне ставлення до оцінки результатів проекту — інвестори повинні відслідковувати, чи досягає він поставлених соціальних чи екологічних цілей [9].

Глобальна мережа імпаکت-інвесторів (Global Impact Investing Network, GIIN) визначила чотири критерії імпаکت-інвестицій (табл.1.)

Імпаکت-інвестиції допомагають виміряти зовнішні ефекти ведення бізнесу. Завдяки введенню критерію імпаکتу від інвестицій ми звертаємо увагу на те, яким саме є цей вплив бізнесу так як його виміряти, вивчити та зрозуміти.

Таблиця 1

Критерії імпаکت-інвестицій*

Критерії імпаکت-інвестицій			
Чітко визначено соціальна мета	Окупність витрат	Прибутковість	Вимірювання й оцінка соціального впливу (імпаکتу)
В бізнес-плані прописується очікуваний соціальний результат	Інвестиції повинні окупитися в довгостроковому періоді	Повинен існувати взаємозв'язок між соціальним результатом і економічною вигодою	Необхідні для оцінки ступеня досягнення соціальних цілей

*Укладено автором на основі [9]

Global Impact Investing Network оцінює обсяги світових інвестицій в подібні проекти на рівні \$228 млрд станом на 2017 р. В світовому масштабі це не так і багато, проте цей напрямок розвивається надзвичайно швидко. Ще 2014 р. сумарна оцінка проектів імпаکت-інвестування ледве перевищувала \$10 млрд, тобто протягом трьох років відбулося зростання в 22 рази[9].

В Україні імпакт-інвестування тільки починає розвиватись. За останні 4 роки приклади подібних інвестицій з'явилися у Києві, Львові, Одесі, Івано-Франківську та інших містах. Більшість з них почали свою діяльність завдяки місцевому бізнесу, і за світовими мірками мають досить незначні початкові інвестиції [6].

Узагальнення існуючих наукових поглядів на сутність різних інвестицій соціального характеру дозволило виділити особливості кожного їх виду (табл.2)

Таблиця 2

Відмінності між різними видами інвестицій соціального характеру*

Благодійність	Соціальне інвестування (соціальне підприємництво)	Соціально-відповідальне інвестування	Імпакт-інвестиції
Витрати, орієнтовані на допомогу та покращення суспільства, окремих його верств чи осіб. Джерело – доходи, отримані від іншої діяльності. Не передбачає окупності і прибутковості	Проекти, розраховані на здійснення цілеспрямованої довгострокової політики компанії у місцевих співтовариствах, спрямованої на вирішення суспільно важливих завдань	Інвестиції в бізнес-проекти, які не наносять шкоди соціальній спільноті та природному середовищу	Інвестиції, які сприяють соціальним змінам і справляють позитивний вплив на соціально-економічну сферу і/або природне середовище. Характеризуються окупністю, прибутковістю, виміром соціального результату

*Укладено автором

Під критерії імпакт-інвестування цілком підпадає фінансування органічного агровиробництва: позитивний вплив на соціально-економічну сферу і природне середовище, окупність в довгостроковому періоді, прибутковість. В таблиці 3 узагальнено позитивні ефекти розвитку органічного агровиробництва. По-перше, забезпечення населення корисним для споживачів, екологічно чистим продовольством. По-друге, збереження навколишнього середовища від забруднення, недопущення руйнації земельних ресурсів, сприяння покращенню умов виробництва та життя населення сільських територій. По-третє, сприяння вирішенню соціальних проблем (покращення здоров'я населення, гармонійний розвиток сільських територій тощо).

З названих ефектів розвитку органічного агровиробництва функція збереження навколишнього середовища представляється нам найбільш ваговою в сучасних умовах. Налагодження органічного виробництва сільськогосподарської продукції та продовольства в Україні має позитивні екологічні ефекти, зумовлені тим, що жорстке регламентування процесу виробництва через застосування певних правил та стандартів, зокрема щодо використання хімічних речовин, належного утримання тварин, використання речовин та процесів природного походження, крім економічних ефектів, дає змогу досягти цілей збереження та відновлення природних ресурсів, біологічного різноманіття, активізації виробництва продукції дрібними товаровиробниками.

Таблиця 3

Позитивні ефекти розвитку органічного агровиробництва

Характер ефекту		
економічний	екологічний	соціальний
Завоювання позицій на світовому ринку органічної продукції; нарощування експортного потенціалу, Підвищення рівня зайнятості та розвитку сільських територій; Ресурсозбереження та зменшення енергоємності сільськогосподарського виробництва	Зменшення антропогенного навантаження на навколишнє середовище; Зниження ущільнення ґрунтів, забруднення водоєм і атмосферного повітря; Охорона навколишнього середовища та збереження біорізноманіття; Збереження та поліпшення родючості земель	Покращення здоров'я працівників сільського господарства та населення в цілому; Покращення добробуту сільського населення; Гармонійний розвиток сільських територій Формування екологічно орієнтованої свідомості

* Укладено автором на основі опрацювання літературних джерел

Органічне агровиробництво в Україні постійно розвивається. За словами О.Трофімцевої і Н. Прокопчук, завдяки розмірам країни (603 600 км², в тому числі 42,7 млн. га сільськогосподарських земель (за даними Державної служби статистики України)), географічному положенню, близькості до потенційних міжнародних покупців та широко поширеним родючим чорноземам Україна має сприятливі умови для органічного сільського господарства [10], що підтверджується динамікою основних показників органічного агровиробництва (табл.4).

Таблиця 4

Основні показники розвитку органічного агровиробництва в Україні*

Показник	Роки				Відхилення 2017р. від 2005р.	
	2005р	2010р	2015р	2017р	Абс.	Відн.,%
Кількість сертифікованих органічних господарств, од	72	142	210	375	+303	420,8
Площа угідь, сертифікованих для органічного виробництва, тис. га	242,0	270,2	410,6	420,0	+178,0	73,6
Обсяг ринку органічної продукції, млн.євро	0,5	2,4	17,0	29,4	+28,9	5780

* Укладено автором на основі [14]

За даними провідного органу сертифікації «Органік Стандарт», у 2017 році головними органічними продуктами (за обсягом), які експортували його клієнти з України, були кукурудза, пшениця, соя, ячмінь, пшениця спельта, соняшник, пшоно, ріпак, чорниця (заморожена), овес, просо, люпин, яблука (свіжі), гречка, гірчиця, бузина (плоди), насіння гарбуза, березовий сік, льон, пластівці, жито, грецький горіх (ядро), обліпіха (заморожена), ожина (заморожена), шипшина (заморожена), коріандр, горох, цвіт бузини (заморожений), суниця (заморожена), журавлина (заморожена), яблучний концентрат, глід (заморожений), макуха соняшника, борошно твердої пшениці, брусниця (заморожена), аронія (заморожена), ромашка (сушена), коноплі, малина (заморожена) та соняшникова олія [10].

Все більше українські оператори прагнуть продавати за кордон не лише сировину, а й органічну напівперероблену та перероблену продукцію.

У 2016 році обсяг органічної продукції, експортованої з України, склав близько 300 тис. тонн на суму понад 65 млн. доларів США (оціночні дані відповідно до опитування усіх українських експортерів органічної продукції, проведеного органом сертифікації «Органік Стандарт»).

Експортери органічної продукції з України користуються перевагами Угоди про асоціацію, підписаної у червні 2014 року між ЄС та Україною, яка зменшила торгівельні бар'єри для експортерів з України. З січня 2016 року ЄС та Україна застосовують Поглиблену та всеохоплюючу зону вільної торгівлі, що є частиною Угоди про асоціацію [10].

В Україні сертифіковані органічні господарства, як правило, асоціюються з малим бізнесом. При цьому потужні фінансові можливості великих агровиробників (агрохолдингів) залишаються поза увагою. Між тим в світі існує досвід великомасштабного органічного виробництва, зокрема вирощування органічної суніці в штаті Каліфорнія (США). В цьому штаті виробництво органічної суніці зросло в п'ять разів за період з 2000 по 2012 рік і відбувається воно на площі 3300 акрів, що становить 12% від усіх площ під садовою полуницею [11].

Враховуючи велике соціальне значення розвитку органічного виробництва, ті позитивні ефекти, які органічне агровиробництво потенційно може справляти на розвиток сільських територій, перспективним може бути пошук можливостей використання фінансових ресурсів агрохолдингів, спонукання їх до імпаکت-інвестицій.

Про необхідність посилення соціальної спрямованості діяльності агрохолдингів в Україні вже давно пишуть такі відомі науковці як Ю.О. Лупенко, М.Ф. Кропивко [12], які зазначають що сьогодні «діяльність агрохолдингів призводить до зростання соціальної напруги на селі, вимивання коштів із сільських територій...загалом негативно впливає на соціальний розвиток сільських територій» [12, с.18]

Як відомо, агрохолдинги — це вертикально інтегровані підприємства, які можуть займатися відразу вирощуванням зернових, виробництвом кормів, тваринництвом, і за рахунок оптимізації по всьому виробничому ланцюжку вони більш платоспроможні, і менш схильні до ризиків. Чому б своїй структурі їм не передбачити й підрозділи з органічного виробництва, особливо експортного спрямування?

З дослідження, проведеного Асоціацією «Український клуб аграрного бізнесу» (УКАБ), випливає, що великий аграрний бізнес в Україні за останні 5 років підріс ще більше, і в найближчій перспективі тенденція до збільшення збережеться. Кількість агрохолдингів — компаній, які обробляють не менше 10 тис. га землі — за цей період збільшилася з 80 до 93, а частка оброблюваної ними землі зросла з 25% до 29% від загальної площі земель сільськогосподарських підприємств. Загальний земельний банк агрохолдингів зріс з 5,6 млн га у 2012 році до 5,95 млн га в 2017 році [13].

В цих умовах діяльність агрохолдингів в Україні повинна бути зорієнтована не тільки на досягнення високих економічних результатів, але й забезпечення гідних соціальних і екологічних ефектів. Запровадження механізму, який спонукав би агрохолдинги передбачати в своїй структурі підрозділи з органічного виробництва могло б стати шляхом досягнення цих завдань.

В умовах, коли компанії фактично не платять податок на прибуток, (вони платять мізерний податок за спрощеною системою в четвертій групі, величина якого становить в середньому близько 10 доларів за гектар [13]), немає сенсу пропонувати апробовану в світі схему, коли на суму інвестицій у розвиток органічного агровиробництва можна було б запропонувати зменшити базу оподаткування. Проте можна передбачити диференційований підхід до справляння фіксованого сільськогосподарського податку (ФСП) з урахуванням наявності інвестицій в органічне агровиробництво.

Таким чином, для досягнення соціально-економічної й екологічної ефективності функціонування агрохолдингів необхідна розробка чіткого механізму регулювання їхньої діяльності та співпраці з місцевими органами влади. Участь агрохолдингів у фінансуванні органічного виробництва могло б стати певною компенсацією негативного впливу результатів їхньої діяльності на навколишнє середовище і свідченням соціальної відповідальності їхнього бізнесу.

Висновки. Дослідження останніх років свідчать, що в усьому світі соціальне підприємництво стає визначальним напрямком діяльності багатьох фондів та приватних інвесторів. Одним із видів інвестицій соціального характеру є імпакт-інвестиції. Завдяки успішному розвитку імпакт-інвестування створюються можливості відійти від моделі, коли кошти доводиться перекидати «з однієї кишені до другої», а відразу будувати бізнес, який буде як прибутковим, так і корисним, соціально ефективним.

Капіталовкладення в розвиток органічного виробництва можна розглядати як різновид імпакт-інвестування, який має вагомий позитивний ефект для відновлення якості навколишнього середовища. Інвестиції в розвиток органічного агровиробництва дозволили б вітчизняним агрохолдингам певною мірою «реабілітуватися» перед суспільством, покращити свій імідж, віддати свій борг населенню сільських територій, сприяти соціальному, економічному розвитку цих територій. Розробка конкретних механізмів заохочення великого аграрного бізнесу до інвестицій в агровиробництво, які б мали позитивний соціальний ефект, є предметом подальших наукових пошуків.

Список використаних джерел

1. Пархоменко Ю.М. Соціальні інвестиції: сутність категорії, принципи, форми. *Проблеми розвитку внешнеэкономических связей и привлечения иностранных инвестиций: региональный аспект*: сб. науч. тр. – Донецк: ДонНУ, 2013. – Т. 1 – С. 300–303.
2. Бержанір А.Л. Соціальне інвестування як форма реалізації соціальної відповідальності бізнесу URL: http://www.confcontact.com/2017-ekonomika-i-menedzhment/8_berzhanir.htm (дата звернення: 02.04.2019)
3. Бондаренко А.В., Омелянович Л.О. Соціальне інвестування як фактор забезпечення соціально-економічного розвитку держави. *Вісник Донбаської національної академії будівництва і архітектури*. – 2009. – № 5(79). – С.201–203.
4. Захарчин Г.М. Інвестування розвитку організаційної культури. *Економічний простір*. – 2008. – № 9. – С.109–115.
5. Баюра Д.О. Соціальне інвестування як вищий рівень корпоративної соціальної відповідальності URL: http://tpe.econom.univ.kiev.ua/data/2011_24/Zb24_27.pdf (дата звернення: 02.04.2019)
6. Попов Є. Імпакт-інвестиції як нове покоління бізнесу: 5 сфер, де бізнес змінює українські міста URL: <https://life.pravda.com.ua/columns/2019/01/11/235034/> (дата звернення: 02.04.2019)
7. Шаповал В.М., Шаповал І.А. Соціальні інвестиції як інструмент реалізації соціальних програм сучасних компаній URL: <http://ir.nmu.org.ua/bitstream/handle/123456789/147366/7881.pdf?sequence=1&isAllowed=y> (дата звернення: 02.04.2019)
8. Залевський М. Ідеї для бізнесу. Соціальне підприємництво URL: <https://msb.aval.ua/news/?id=26158> (дата звернення: 03.04.2019)
9. Баранова Н. Что такое импакт-инвестирование: разбираемся в терминологии URL: <https://te-st.ru/2017/09/12/impact-investment-terms/>
10. Трофімцева О., Прокопчук Н. Органічний ринок в Україні URL: minagro.gov.ua/system/files/Organika%20v%20Ukraini%202018%20p.docx (дата звернення: 04.04.2019)
11. Клубника олицетворяет противоречия калифорнийского сельского хозяйства URL: <https://www.agroxxi.ru/gazeta-zaschita-rastenii/zrast/klubnika-olicetvorjaet-protivorechija-kaliforniiskogo-selskogo-hozjaistva.html> (дата звернення: 04.04.2019)
12. Лупенко Ю.О., Кропивко М.Ф. Агрохолдинги в Україні та посилення соціальної спрямованості їх діяльності *Економіка АПК*. 2013. №7
13. Суков О. У чому сила: Чому агрохолдингів стає все більше. *Агроінсайдер*. URL: <https://agroinsider.com.ua/2018/06/18/u-chomu-sila-chomu-agroholdingiv-staye-vse-bilshe/> (дата звернення: 04.04.2019)
14. Федерація органічного руху України, IFOAM URL: www.organic.com.ua/ (дата звернення: 27.03.2019)

References

1. Parxomenko Yu.M. (2013) Social`ni investy`ciyi: sutnist` kategoriyi, pry`ncy`py`, formy` [Social investments: the essence of the category, principles, forms]. *Problemyi razvitiya vneshneekonomicheskikh svyazey i privlecheniya inostrannyih investitsiy: regionalnyiy aspekt* – Problems of development of foreign economic relations and attracting foreign investment: a regional aspect, Donetsk: DonNU, T. 1, S. 300–303.
2. Berzhanir A.L. (2017) Social`ne investuvannya yak forma realizaciyi social`noyi vidpovidal`nosti biznesu [Social investment as a form of implementation of social responsibility of business]. Retrieved from http://www.confcontact.com/2017-ekonomika-i-menedzhment/8_berzhanir.htm [in Ukrainian].
3. Bondarenko A.V., Omelyanovy`ch L.O. (2009) Social`ne investuvannya yak faktor zabezpechennya social`no-ekonomichnogo rozvy`tku derzhavy` [Social investment as a factor in providing socio-economic development of the state] *Visny`k Donbas`koyi nacional`noyi akademiyi budivny`cztva i arxitektury`*. Bulletin of the Donbas National Academy of Civil Engineering and Architecture, 5(79), S.201–203[in Ukrainian]
4. Zaxarchy`n G.M. (2008) Investuvannya rozvy`tku organizacijnoyi kul`tury` [Investing in the development of organizational culture] *Ekonomichny`j prostir. – Economic space*, 9, S.109–115 [in Ukrainian].
5. Bayura D.O. (2011) Social`ne investuvannya yak vy`shhy`j riven` korporaty`vnoyi social`noyi vidpovidal`nosti [Social investment as the highest level of corporate social responsibility] Retrieved from http://tpe.econom.univ.kiev.ua/data/2011_24/Zb24_27.pdf [in Ukrainian].

6. Popov Ye.(2019) Impakt-investy`ciyi yak nove pokolinnya biznesu: 5 sfer, de biznes zminyuje ukrayins`ki mista [Impact-investment as a new generation of business: 5 spheres where business changes Ukrainian cities] Retrieved from <https://life.pravda.com.ua/columns/2019/01/11/235034/> [in Ukrainian].
7. Shapoval V.M., Shapoval I.A. Social`ni investy`ciyi yak instrument realizaciyi social`ny`x program suchasny`x kompanij [Social investment as an instrument for implementing social programs of modern companies] Retrieved from <http://ir.nmu.org.ua/bitstream/handle/123456789/147366/7881.pdf?sequence=1&isAllowed=y> [in Ukrainian].
8. Zalevs`ky`j M. Ideyi dlya biznesu. Social`ne pidpry`yemny`cztvo [Ideas for business. Social entrepreneurship] Retrieved from <https://msb.aval.ua/news/?id=26158> [in Ukrainian].
9. Baranova N. (2017) Chto takoe y`mpakt-y`nvesty`rovany`e: razby`raemsysya v termy`nologiy`y` [What is Impact Investing: Understanding Terminology] Retrieved from <https://test.ru/2017/09/12/impact-investment-terms/> [in Russian].
10. Trofimceva O., Prokopchuk N. (2018) Organichny`j ry`nok v Ukrayini [Organic market in Ukraine] Retrieved from minagro.gov.ua/system/files/Organika%20v%20Ukrayini%202018%20r.docx [in Ukrainian].
11. Klubny`ka oly`cetvoryaet proty`vorechy`ya kaly`forny`jskogo sel`skogo xozyajstva [Strawberry personifies the controversy of California agriculture] Retrieved from <https://www.agroxxi.ru/gazeta-zaschita-rastenii/zrast/klubnika-olictvorjaet-protivorechija-kalifornijskogo-selskogo-hozjaistva.html> [in Russian].
12. Lupenko Yu.O., Kropy`vko M.F. (2013) Agroxoldy`ngy` v Ukrayini ta posy`lennya social`noyi spryamovanosti yix diyal`nosti [Agroholdings in Ukraine and strengthening the social orientation of their activities] *Ekonomika APK. – Economy of agroindustrial complex*, 7 [in Ukrainian].
13. Sukov O.(2018) U chomu sy`la: Chomu agroxoldy`ngiv staye vse bil`she. [What is the strength: Why agribusinesses are becoming more and more] *Agroinsajder - Agroinsajder* .Retrieved from <https://agroinsider.com.ua/2018/06/18/u-chomu-sila-chomu-agroxoldingiv-staye-vse-bilshe/> [in Ukrainian].
14. Federaciya organichnogo ruxu Ukrayiny`, IFOAM [Federation of Organic Movement of Ukraine, IFOAM] organic.com.ua Retrieved from www.organic.com.ua/ [in Ukrainian].

Інформація про автора

ПРУТСЬКА Олена Олексіївна - доктор економічних наук, професор, Вінницький торговельно-економічний інститут Київського національного торговельно-економічного університету (м. Вінниця)

PRUTSKA Olena - Doctor of Economic Sciences, Professor, Vinnytsia Trade and Economic Institute of Kyiv National University of Trade and Economics (Vinnytsia)

ПРУТСКАЯ Елена Алексеевна - доктор экономических наук, профессор, Винницкий торгово-экономический институт Киевского национального торгово-экономического университета (г. Винница)

